

Egykori szombathelyi üzemek nyomában - A Remix, meg ami utána jött

Lendvai Emil - 2011-01-07 15:08:08

Egy kis cégtörténet

Magyarországon a Remix az 1930-as évek óta egy rádiótechnikai (elektronikai) alkatrészeket előállító vállalat volt. A cégnév a francia „resistance mixte” szavakból adódott, és arra utalt, hogy az akkori egyik gyártmány, a rétegellenállás anyaga bakelit, korom, agyag, grafit keverékéből, „mixtúrából” állt.

A magyar céget Always néven 1932-ben alapította Fodor Miklós. A vállalat 1937-ig részben a Tungstam tőkeérdekeltségi körhöz tartozott, majd Fodor Miklós és családja 100 százalékos tulajdonába ment át. Ekkor vette fel a Remix Rádiótechnikai Kft. nevet. A Remix réteg- és huzallellenállásokat, papírkondenzátorokat, réteg- és huzal potenciométereket, valamint rádiófrekvenciás szűrőket gyártott, termelésének jelentős része került exportra.

[A sarki bolt a Remixes időben is megvolt fotó: Nyugat.hu](#)

Az 1940-es években rövid ideig a Remix mérnöke volt Gábor Dénes, a holográfia későbbi Nobel díjas feltalálója is. A vállalatot 1948 elejéig a cégalapító Fodor Miklós vezette. Az államosítás után az 1950-1960-as években az akkori tervutasításos elvárásoknak megfelelően számos hadiipari célú alkatrész fejlesztése és gyártása folyt, majd az 1960-as évek második felétől a nyugati alkatrészimportot csökkentő (kiváltó), többek között korszerű műanyag dielektrikumú kondenzátorok, fémréteg ellenállások, potenciométerek (mint például a rádiókészülék hangerő szabályozója) és integrált alkatrész modulok termelése kezdődött.

Kormányhatározat alapján...

Az 1950-es évek végén - kormányhatározat alapján - a gyár jelentős termelő kapacitását telepítette

Szombathelyre, az itt alapított gyáregységbe. Kezdetben a réteg és huzalellenállásokat, majd különféle kondenzátorokat gyártottak itt. Az 1970-es évek közepétől az akkori OMFB (Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság) anyagi támogatásával jelentős nyugati csúcstechnológiák települtek a szombathelyi gyáregységbe: műanyag fóliás kondenzátor automata gyártósorok, különböző réteg ellenállás gyártósorok és mások. Ezek jelentős része a Siemenstől vásárolt licenc volt. Eközben a gyár fejlesztő- és technológus mérnökei jelentős eredményeket értek el a vákuumtechnikai, valamint a kémiai (CrNiP) speciális vékony fémrétegek előállítására területén.

Egyebek mellett a tömeggyártásban megoldották az alumínium párologtatását papír és műanyag fólia hordozóra, CrNi valamint CrNiC nagy stabilitású ellenállás rétegek kerámia és üveg hordozóra történő (katódporlasztásos és elektronsugaras) felvitelét. A Remix az 1980-as években országosan nagyjából 3000 embert foglalkoztatott, évi csaknem 400 millió darab elektronikai alkatrészt gyártott, mintegy 1500 millió forint értékben, kizárólag hazai felhasználásra. Ezzel a teljesítményével a hazai készülékgyártás igényeinek mintegy 90 százalékát tudta kielégíteni. A Remix Rádiótechnikai Vállalatot az ÁVÜ privatizálta.

Szemelvények a múltból

A Magyar Filmhíradó 1960. november 17-én a következő tudósításban számolt be a szombathelyi gyáregység létrejöttéről:

A százéves szombathelyi laktanya folyosói már nem visszhangzanak a katonák lépéseitől. A laktanya mostantól a békés alkotómunkának adott otthont. Az átlagos életkor a gyárban ma is húsz esztendő, csak hogy a fegyverek helyén ma gépek állnak. A budapesti Remix gyár az ipartelepítési terv keretében itt, Szombathelyen rendezte be telephelyét. Végellenállások, stirokondenzátorok, az elektromos készülékek, műszerek nélkülözhetetlen kellékei készülnek itt. A gyárrá alakuló laktanya udvarán építenek tovább, hogy még több Vas megyei fiatal találhasson munkát Szombathely legfiatalabb üzemében.

1975. december 2-án Székesfehérváron a Videoton kultúrházában rendezték meg a FMKT híradástechnika-ipari országos ágazati csapatdöntőjét. A szombathelyi Remixesek a 7. helyen végeztek. A csapat tagjai voltak: Kovács József, Mahder János, Palasics Ernő, Stampf Sándor és Sugár Béla.

A termelésből az irodába

Szabó Lászlóné Bíró Piroska villamosmérnök 2007-ben vehette át aranydiplomáját. 1965-ben szerezte meg villamosmérnöki oklevelét a híradástechnikai szakon. Első és utolsó munkahelye a Remix Rádiótechnikai Gyár volt. Legfontosabb munkája a Siemens cégtől vásárolt gyártósorok honosítása volt a Remix Szombathelyi Gyáregységében. Fejlesztési munkájával összefüggésben részt vett ágazati és országos szabványok készítésében. Szoros kapcsolatban volt a Siemensszel, valamint NDK, csehszlovák és lengyel kondenzátor gyárakkal, ahol több alkalommal tanulmányúton is volt.

Tizenhat éves korában, 1965 októberében kezdett dolgozni a Remixben a szombathelyi Horváth Emilné. Akkor még hatórásként ügynevezett mindenestül volt, mindenbe belekóstolt. Aztán 17 éves

korában saját felelősségére már nyolc órában, három műszakban dolgozott a tekercselőben.

[Horváth Emilné a Remixet felváltotta a vásárcsarnoki standra](#) fotó: [Nyugat.hu](#)

- Ez volt a Remix legjobb munkahelye, mind fizetés, mind munkakörülmények szempontjából. Itt ellenállásokat készítettünk - emlékezett a múltra az 1986 májusa óta a szombathelyi Vásárcsarnok egyik zöldség-gyümölcs standján dolgozó Horváthné. - A kismamák és a tanulók kivételével két és három műszakban folyt a termelés, s úgy emlékszem csaknem ezer ember dolgozott a gyárban, döntő többségük nő volt. Nagyon sokan jártak be vidékről is. A legtöbben a vasútállomástól villamossal utaztak a munkahelyre, de sok szombathelyi, főként az idősebbek is a villamossal közlekedtek. Nem volt nagyon húzós a Remixben dolgozni, és az akkori viszonyok között jól is lehetett keresni. A tekercselőben például viszonylag könnyen teljesíthető volt a 120 százalékos norma is.

- Úgy tudom, volt olyan veszélyes üzemrész is, amelyben a hosszabb távú munka egyeseknél komoly egészségkárosodással járt.

- Így igaz. Rövid ideig én is dolgoztam olyan üzemegységben, ahol veszélyes anyagokkal kellett bánni. Bizony, nem irigyeltem az ott dolgozókat, s én is hallottam súlyos megbetegedésről.

- Kéri Lászlóné igazgató, országgyűlési képviselő neve összeforrt a Remixszel. A róla alkotott kép meglehetősen vegyes volt. Milyen is volt ő valójában?

- Én elsősorban akkor kerültem vele kapcsolatba, amikor a termelésből bekerültem az anyaggyártási osztályra könyvelőnek. Kemény, követelő vezető volt, de magánemberként nagyon kedvesen, közvetlenül tudott viselkedni. Sokat tett a gyárért, jól használta fel a kapcsolatait is. Finoman szólva azonban nem szimpatizált azokkal, akikről kiderült, hogy vallásos beállítottságúak. Nagyon jól éreztem magamat a Remixben, jó volt a kollektíva, s ha közben nem alakul másként az életem, egészem a megszűnésig szívesen ott dolgoztam volna.

Üzemek és lakások a telephelyen

A rendszerváltás utáni privatizáció a Recomixes korszakkal indult. A jogutód Recomix Elektronikai Rt-

t 5 millió forint tőkével 1993-ban jegyezték be, de működése tiszavirág életű lett. A cég termelése az elektronikai iparág összeomlása és a megrendelések elmaradása miatt annyira visszaesett, hogy 1994-ben megindult ellene a felszámolási eljárás. Aztán hogyan került a képbe a Siemens (a későbbi Epcos), arra a hajdani Remix helyén „tábort vert” Siemens Matsushita Kft. ügyvezető igazgatójának 1998-ban kinevezett, (azóta nyugdíjba vonult) Friedrich Berggel 2001-ben készített interjúból lehet következtetni:

A többszintes épületekben lakásokat alakítottak ki fotó: Nyugat.hu

„A Siemensnek már 1961-től volt kapcsolata a legnagyobb magyar elektronikai alkatrészgyártó vállalattal, a Remixszel. Ezt az is lehetővé tette, hogy Magyarország nyitottabb volt a Nyugat felé, mint más egykori kommunista országok. A rendszerváltás után még szorosabbá válhatott az üzleti kapcsolat, 1990 szeptemberétől pedig már a szombathelyi Remix gyáregység is bér munkát végzett a Siemensnek. Az állami vállalat megszűnése, a privatizáció után még jobban elmélyült a viszony, s 1996-ban a Siemens Matsushita 100 százalékos tulajdonosa lett az egykori Remix jogutódjaként működő kft-nek.”

Amúgy a Siemens (később Epcos) betelepülése nem ment simán. A környék lakossága környezetkárosítástól tartva erősen tiltakozott az ellen, hogy ismét gyár működjön a beépített városrészben. Csak nyílt nap szervezésével és komoly propaganda kampánnyal sikerült a megbékélés. Az óta a Siemens, illetve az Epcos komoly fejlesztéseket hajtott végre a területén. Az Epcoson kívül kisvállalkozás is működik az egykori Remix helyén. S, ha lúd, legyen kövér, az ott lévő, régi típusú, többszintes épületekben lakásokat alakítottak ki.

Szóval, míg korábban nagy volt a tiltakozás a termelőüzem ellen, most békésen, úgy is mondhatnánk, „társbérletben” laknak velük. Megszűnt a környéken a közkedvelt trafik is, nincs nyilvános telefonfülke, de a sarki bolt, a hajdani ABC áruház mintegy mementóként még a helyén van.